EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 12 15
SWD(2021) 454 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

dėl pastatų energinio naudingumo (nauja redakcija)

{COM(2021) 802 final} - {SEC(2021) 430 final} - {SWD(2021) 453 final}

Santraukos lentelė

Pasiūlymo dėl Pastatų energinio naudingumo direktyvos (2010/31/ES) peržiūros poveikio vertinimas

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?

Kadangi ES 40 proc. visos energijos suvartojama pastatuose ir jiems tenka 36 proc. su energija susijusio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, pastatų sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas yra labai svarbus siekiant 2030 ir 2050 m. ES klimato ir energetikos tikslų, nustatytų Europos klimato kaitos teisės akte ir priemonių rinkinio „Europos žaliojo kurso įgyvendinimas“ pasiūlymuose. Klimato politikos tikslo įgyvendinimo plane teigiama, kad, norint iki 2030 m. pasiekti bendrą 55 proc. išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslą, pastatuose išmetamo ŠESD kiekis turi sumažėti maždaug 60 proc. Tam reikia bent dvigubai padidinti renovacijos mastą.

Ką reikėtų pasiekti?

Pastatų energinio naudingumo direktyvos peržiūra siekiama dviejų pagrindinių tikslų: 1) prisidėti prie siekio iki 2030 m. sumažinti pastatuose išmetamą ŠESD kiekį ir galutinės energijos suvartojimą; 2) užtikrinti, kad pastatai tinkamai prisidėtų prie siekio iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Konkretūs tikslai: didinti pastatų renovacijos mastą ir lygį (A politikos sritis); gerinti informacijos apie pastatų energinį naudingumą ir tvarumą teikimą naudojant skaitmenines priemones (visos politikos sritys); užtikrinti, kad nauji pastatai atitiktų 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą (B politikos sritis), ir integruoti pastatus į suskaitmenintas energetikos sistemas, nepriklausančias nuo iškastinio kuro (C politikos sritis).

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumas)?

Sustiprinus bendrą sistemą bus užtikrintas pakankamas išmetamo ŠESD kiekio sumažinimas pastatų sektoriuje visoje ES. Jei viena ar kelios valstybės narės nesiimtų jokių veiksmų, tai reikštų, kad visos ES išlaidos, skirtos ŠESD kiekiui mažinti, būtų didesnės. Veiksmais ES lygmeniu taip pat galima sutelkti sektorių bendram tikslui ir pasiekti geresnius tikėtinus rinkos rezultatus. Taip bus skatinamos investicijos į pastatų renovaciją, kuriamos darbo vietos, palaikomos inovacijos ir didinama vidaus rinkos nauda statybos produktams ir prietaisams.

B. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne,

Pagrindinė A politikos srities priemonė – taikyti minimaliuosius energinio naudingumo standartus, kartu atnaujinant energinio naudingumo sertifikatų reikalavimus, pradedant naudoti pastatų renovacijos pasus ir apibrėžiant esminę renovaciją. Pagrindinė B politikos srities priemonė – nustatyti „visai netaršių pastatų“ normatyvą. Pagrindinė C politikos srities priemonė – sugriežtinti reikalavimus, taikomus elektrinių transporto priemonių įkrovimo infrastruktūrai pastatuose. Kiekvienos politikos srities nustatytos priemonės pristatomos kaip keturios galimybės, kurios atspindi didėjantį užmojį: mažą, vidutinį ir platų užmojį (kurio galimi du variantai – I ir II). Poveikio vertinime pirmenybė teikiama 3 galimybei (plataus užmojo galimybės I variantui). Ši galimybė – tai esamų priemonių stiprinimo ir naujų priemonių diegimo derinys, sutelkiant dėmesį į naujus ir esamus pastatus. Jos pagrindinis rezultatas – pasiūlymas taikyti minimaliuosius energinio naudingumo standartus, kuriais ES lygmeniu būtų nustatyti privalomi standartai prasčiausio energinio naudingumo pastatams, kuriuos papildytų nacionaliniu lygmeniu nustatyti standartai. Komisijos Reglamentavimo patikros valdybai pateikus neigiamą nuomonę dėl poveikio vertinimo ir išreiškus susirūpinimą, kad jame nepateikta pakankamai tvirtų įrodymų, pagrindžiančių pageidaujamą politikos priemonių rinkinį, visų pirma dėl proporcingumo ir suderinimo ES lygmeniu laipsnio,

pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto buvo suderintas su 2 galimybe (vidutinio užmojo) keliais aspektais, įskaitant esamų pastatų renovaciją, o naujiems pastatams ir jų modernizavimui ir toliau taikoma 3 galimybė (plataus užmojo galimybės I variantas).

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Suinteresuotieji subjektai plačiai pritarė Pastatų energinio naudingumo direktyvos sistemos stiprinimui ir siūlomų naujų politikos priemonių nustatymui. Tačiau išsakytos nuomonės dėl jų tikslios struktūros skyrėsi. Minimaliesiems energinio naudingumo standartams pritaria 75 proc. viešų konsultacijų respondentų, o 84 proc. respondentų pritaria tam, kad Pastatų energinio naudingumo direktyvoje būtų apibrėžti netaršūs pastatai. Net 89 proc. respondentų pritaria siūlymui sustiprinti valstybių narių nustatytų ilgalaikių renovacijos strategijų tikslų stebėseną. Daugiau nei du trečdaliai respondentų (68 proc.) pasisako už tai, kad būtų įtrauktos priemonės, pagal kurias būtų galima teikti per visą gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekio ataskaitas. 68 proc. respondentų mano, kad būtų naudinga pateikti teisinę sąvokos „esminė renovacija“ apibrėžtį. Daugiau nei trys ketvirtadaliai (76 proc.) respondentų pritaria energinio naudingumo sertifikatų suderinimui.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Politikos priemonės pagal 3 galimybę (plataus užmojo galimybės I variantą) duos didžiausią naudą, palyginti su dabartinėmis pastatų renovacijos tendencijomis. Prognozuojama, kad, palyginti su bazinio lygio scenarijumi, renovacijos mastas 2030 m. vidutiniškai padidės 1,35 procentinio punkto, o energijos suvartojimas šildymui, vėsinimui ir buitiniam karštam vandeniui ruošti sumažės 11,7 proc. iki 2030 m. ir 34 proc. iki 2050 m. Prognozuojama, kad 2030 ir 2050 m. išmetamas ŠESD kiekis bus atitinkamai 23 proc. ir 53,5 proc. mažesnis, taip pat sumažės oro tarša ir vandens naudojimas. Prognozuojama, kad, palyginti su bazinio lygio scenarijumi, 2030 m. energijos sąnaudos vartotojams bus 8 proc. mažesnės, o 2050 m. – 27,6 proc. mažesnės. Šiomis priemonėmis taip pat bus sukurta darbo vietų ir pridėtinės vertės statybos ekosistemoje. Apskaičiuota, kad, pasirinkus 2 galimybę (vidutinio užmojo), vidutinis renovacijos mastas būtų 0,2 procentinio punkto didesnis, palyginti su bazinio lygio scenarijumi. Šiuo atveju galutinės energijos suvartojimas 2030 ir 2050 m. sumažės atitinkamai 3,6 proc. ir 16 proc., o išmetamas ŠESD kiekis šildymui, vėsinimui ir buitiniam karštam vandeniui ruošti 2030 ir 2050 m. sumažės atitinkamai 4,2 proc. ir 21 proc. Pasirinkus vidutinio užmojo galimybę, prognozuojama, kad 2030 ir 2050 m. energijos sąnaudos vartotojams padidės atitinkamai 2 proc. ir 12 proc., palyginti su bazinio lygio scenarijumi.

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Pagrindinės išlaidos yra susijusios su investicijomis į pastatų energinę renovaciją, didėsiančią dėl minimaliųjų energinio naudingumo standartų, ir su atitiktimi netaršumo reikalavimams, taikomiems naujiems pastatams. Palyginti su bazinio lygio scenarijumi, pasirinkus plataus užmojo galimybės I variantą, apskaičiuotas santykinis investicijų padidėjimas iki 2030 m. siekia 80 proc. Palyginti su tinkamiausia galimybe, pasirinkus vidutinio užmojo galimybę esamų pastatų renovacijai, apskaičiuota, kad santykinis investicijų padidėjimas iki 2030 m. sieks 22,4 proc.

Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?

Daugiau nei 90 proc. statybos, architektūros ir civilinės inžinerijos įmonių yra MVĮ. Pasirinkus tinkamiausią galimybę, prognozuojamas ženklus veiklos augimas iki 2030 m. ir dėl jo bus sukurta 104 mlrd. EUR papildomos pridėtinės vertės per metus, palyginti su 2020 m. Pasirinkus vidutinio užmojo galimybę, prognozuojama, kad iki 2030 m. bus sukurta apie 29 mlrd. EUR papildomos pridėtinės vertės per metus.

Ar bus didelis poveikis nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Pasiūlymu galiojanti direktyva keičiama trečią kartą ir daugiausia remiamasi jau veikiančiomis struktūromis ir taisyklėmis. Vis dėlto valdžios institucijos patirs išlaidų, susijusių su perkėlimu į nacionalinę teisę, stebėsena ir vykdymo užtikrinimu, taip pat tam tikrų administracinių išlaidų, patiriamų vykdant įpareigojimus teikti informaciją. Pastaruoju atveju dėl energinio naudingumo sertifikatų skaitmeninimo ir naujų keitimosi duomenimis ir duomenų bazių nuostatų tikimasi, kad sumažės atitikties užtikrinimo išlaidos ir palengvės administracinės procedūros, susijusios su renovacija.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Sumažėjusios sąskaitos už energiją padės sumažinti energijos nepriteklių. Apskaičiuota, kad iki 2030 m. santykinį energijos nepritekliaus sumažinimą pajaus maždaug 3,5 mln. namų ūkių, pasirinkus tinkamiausią galimybę, ir 2,3 mln. namų ūkių, pasirinkus vidutinio užmojo galimybę. Be to, sumažinus energijos sąnaudas bus gaunama reikšminga nauda aplinkai ir sveikatai, taip pat sumažės ES priklausomybė nuo energijos importo.
Proporcingumo principas
Siūlomomis priemonėmis neviršijama to, kas yra būtina, kad pastatų sektorius tinkamai prisidėtų prie 2030 ir 2050 m. ES klimato srities užmojo tikslų. Atsižvelgiant į Reglamentavimo patikros valdybos išreikštą susirūpinimą, pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto buvo pakeistas.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Komisija ketina persvarstyti Pastatų energinio naudingumo direktyvą ne vėliau kaip iki 2027 m. pabaigos. Peržiūrėtos Pastatų energinio naudingumo direktyvos poveikis bus stebimas ir pažanga vertinama remiantis galiojančios Pastatų energinio naudingumo direktyvos nuostatomis, pastatų renovacijos planais ir pažanga, padaryta įgyvendinant Reglamentą (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo. Komisija įvertins, ar esamos priemonės, įskaitant anglies dioksido apmokestinimą, leis pasiekti pakankamų patobulinimų, kad iki 2050 m. pastatų ūkis būtų visiškai nepriklausomas nuo iškastinio kuro ir netaršus, ar vis dėlto reikia imtis papildomų privalomų Sąjungos lygmens priemonių, pavyzdžiui, griežtesnių ES lygmens minimaliųjų energinio naudingumo standartų.